

Załącznik do Uchwały Nr.....
o uchwaleniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Starego Miasta Susz
Z dnia.....

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA SUSZ

SUSZ 2009

URZĄD GMINY I MIASTA W SUSZU

ul. J. Wybickiego 6, 14-240 Susz

Tel. (+48 - 55) 2786015

Tel. (+48 - 55) 2786111

Fax (+48 - 55) 2786222

e-mail: susz@susz.pl

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
I. Informacje podstawowe.....	7
II. Diagnoza sytuacji przestrzenno - społeczno - gospodarczej gminy	8
2.1. Zagospodarowanie przestrzenne	8
2.1.1. Ogólna charakterystyka, rys historyczny miasta Susz.....	12
2.1.2. Rozplanowanie przestrzenne.....	12
2.1.3. Zabytki miasta Susz	13
2.1.4. Uwarunkowania ochrony środowiska.....	15
2.1.5. Własność gruntów i budynków na terenie objętym programem rewitalizacji.....	18
2.1.6. Infrastruktura techniczna.....	18
Zaopatrzenie w wodę	18
Odprowadzenie i unieszkodliwianie odpadów komunalnych.....	19
Ciepłownictwo	20
Zaopatrzenie w gaz	21
Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	21
Komunikacja	22
2.1.5. Identyfikacja problemów	24
2.2. Gospodarka	25
2.2.1. Główni pracodawcy	25
2.2.2. Rodzaje podmiotów gospodarczych	26
2.2.3. Struktura zatrudnienia	26
2.2.4. Identyfikacja problemów	29
2.3. Sfera społeczna	31
2.3.1. Struktura demograficzna	31
2.3.2. Poziom obsługi ludności	32
Kształcenie ustawiczne	
Kultura	
Turystyka.....	
2.3.3. Identyfikacja problemów	37
2.4. Analiza SWOT	
III. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno-społeczno- gospodarczego miasta i regionu.....	42
IV. Założenia programu rewitalizacji	44

4.1.Podokresy programowania.....	44
4.2.Obszar objęty programem rewitalizacji.	44
4.3.Zadania pilotażowe i kolejność realizacji	
4.4.Oczekiwane wskaźniki osiągnięć.....	45
V. Plan działań na terenie rewitalizowanym.....	46
5.1.Plan działań przestrzennych (techniczno-materialnych) w latach 2005-2006 i latach następnych na obszarze rewitalizowanym	47
5.2.Plan działań gospodarczych w latach 2005-2006 i latach następnych na obszarze rewitalizowanym.....	50
5.3.Plan działań społecznych w latach 2005-2006 i latach następnych na obszarze rewitalizowanym.....	51
VI. Plan finansowy realizacji rewitalizacji na lata 2005-2006	53
VII. System wdrażania – wybór prawnej formy zarządzającego programem	53
VIII.Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	54
SPIS TABEL.....	59

Wprowadzenie

Rewitalizacja - oznacza proces zmian przestrzennych, technicznych, społecznych i gospodarczych podjętych w interesie publicznym, których celem jest wyprowadzenie obszaru z sytuacji kryzysowej, przywrócenie mu dawnych funkcji oraz stworzenie warunków do jego dalszego rozwoju z wykorzystaniem jego cech endogenicznych.

Program rewitalizacji - oznacza opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę wieloletni program działań w sferze przestrzeni, urządzeń technicznych, społeczeństwa i gospodarki zmierzający do wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenie warunków do dalszego rozwoju obszaru.

W warunkach kryzysu gospodarczego konieczne jest stworzenie Lokalnego Programu Rewitalizacji, którego celem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców oraz podniesienie konkurencyjności miasta w oparciu o działania sprzyjające długofalowemu rozwojowi gospodarczemu i społecznemu. Stanowi on również niezbędny instrument do ubiegania się o pomoc finansową w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007 – 2013, oś priorytetowa 4 „Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast”, Działanie 4.2 – „Rewitalizacja miast”.

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury w rozdziale 5 przedstawia osie priorytetowe i działania. W podrozdziale 5.4. **„Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast”**, którego celem jest: **„Wzmocnienie miast o wysokim potencjale jako atrakcyjnych centrów przedsiębiorczości, usług i zamieszkiwania”**. Działania skierowane będą na wyeliminowanie przyczyn i skutków degradacji obszarów oraz ich ożywienie. Polegać będą na kompleksowych działaniach technicznych, społecznych i ekonomicznych mających na celu zmianę funkcji, przywrócenie dawnej świetności oraz zapewnienie rozwoju obszarów miejskich. W ramach tego działania wspierane będą projekty zwiększające atrakcyjność gospodarczą i inwestycyjną terenów rewitalizowanych, dotyczące ich zagospodarowania i wprowadzenia nowych funkcji gospodarczych i społecznych. Dofinansowanie obejmie przygotowanie istniejących obiektów na potrzeby działalności gospodarczej i społecznej poprzez modernizację i adaptację zabudowy oraz budowę nowych obiektów, niezbędnych dla kompleksowości przedsięwzięcia.

Obszary poddawane rewitalizacji muszą zostać wyznaczone przez samorząd gminny w Lokalnym Programie Rewitalizacji. W ramach działania 4.2 „Rewitalizacja miast” wspierane będą projekty wynikające z Lokalnych Programów Rewitalizacji. Dokonując

wyboru granicy rewitalizowanego obszaru należy wziąć pod uwagę występowanie na wnioskowanym terenie łącznie, co najmniej z dwóch wymienionych kryteriów:

1. wysoka stopa długotrwałego bezrobocia;
2. wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego
3. niekorzystne trendy demograficzne;
4. niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania solaryzacji;
5. wysoki poziom przestępczości i wykroczeń;
6. szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska
7. niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej
8. wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców
9. niski poziom wydajności energetycznej budynków
10. porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego

Spodziewane rezultaty:

1. Stworzenie przestrzennych warunków jakościowego rozwoju miast,
2. Zmniejszenie różnicowań w rozwoju i jakości życia mieszkańców,
3. Stymulowanie rozwoju gospodarczego obszarów miejskich i podmiejskich,
4. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego,
5. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa,
6. Poprawa estetyki przestrzeni publicznych,
7. Ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko,
8. Zwiększenie atrakcyjności terenów publicznych,
9. Zagospodarowanie opuszczonych terenów poprzez nadanie im nowych funkcji.

Granice obszarów rewitalizacji zostały wyznaczone dla całego miasta na podstawie krytycznej analizy wyników badań i analiz przeprowadzonych dla potrzeb przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Susz. Dokonując tego wyboru wzięto pod uwagę poziom bezrobocia, ubóstwa, wykształcenie mieszkańców, ich przedsiębiorczość, degradację infrastruktury technicznej i budynków, zanieczyszczenie środowiska naturalnego. Wydzielenie szczególnie peryferyjnych obszarów w tak małej aglomeracji byłoby nieadekwatne i nie zapewniłoby osiągnięcia zamierzonych celów. W praktyce oznaczałoby określenie granic getta. Problemy społeczne występują równomiernie w całym mieście. LPR Miasta Susz nie obejmuje tylko przedmieść. Przy wyznaczaniu obszarów rewitalizacji na obszarze Miasta Susz zostały uwzględnione również zasady wyznaczania obszarów

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

zdegradowanych określone w wytycznych do opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji opracowanych jako dokument uzupełniający. Projekty objęte programem powinny uwzględnić:

- tworzenie warunków lokalnych i infrastruktury dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, działalności kulturalnej i edukacyjnej, w tym dla podniesienia kwalifikacji mieszkańców terenów zagrożonych. Szczególnie istotne będą projekty mające znaczenie dla rozwoju gospodarczego;
- zagospodarowanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem;
- renowację zabudowy budynków w tym obiektów infrastruktury społecznej;
- renowację budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym;
- poprawę ruchu kołowego, pieszego i estetyki przestrzeni publicznej;
- przebudowę i/lub remonty publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych;
- tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości.

Według Komisji Europejskiej programy rewitalizacji powinny wspierać podejście opierające się o zasady zrównoważonego rozwoju przez cztery priorytety:

- poprawę koniunktury gospodarczej;
- promowanie równych szans, integrację społeczną i rehabilitację najsłabszych obszarów miejskich;
- ochronę i poprawę środowiska miejskiego;
- dobre zarządzanie miastem oparte na udziale mieszkańców w tworzeniu i wdrażaniu projektów.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz stanowi kompleksowy dokument.

Dokument został opracowany przez firmę EURO CONSULTING Sp. z o.o. w Nowym Mieście Lubawskim, we współpracy z Zespołem d/s opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Susz, powołanym Zarządzeniem Burmistrza Susza.

Projekty zawarte w Programie Rewitalizacji odzwierciedlają najpotrzebniejsze działania, wyznaczone przez zespół i konsultacje społeczne, które należy zrealizować w celu polepszenia warunków w mieście i zapewnienia mu pozycji konkurencyjnej w stosunku do podobnych ośrodków miejskich w Unii Europejskiej.

I. Informacje podstawowe

Tytuł: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz.

- Czas obowiązywania Programu Rewitalizacji: lata 2009-2013.
- Lokalizacja: Miasto Susz, województwo warmińsko-mazurskie.
- Obszar: 6,67 km².
- Liczba mieszkańców: 5789
- Gęstość zaludnienia: 867,92 osób/1 km²
- Udział gminy w podatku od osób fizycznych w przeliczeniu na jednego mieszkańca: 639,76
- Wysokość dochodów własnych gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca: 4 417,90
- Operator Programu: Gmina i Miasto Susz.
- Cele programu: zainicjowanie przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych w celu wyprowadzenia wyznaczonych obszarów kryzysowych, poprzez nadanie im nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do ich rozwoju, w podziale na sfery przestrzenne i społeczno - gospodarcze.

II. Diagnoza sytuacji przestrzenno – społeczno – gospodarczej gminy

Gmina i Miasto Susz położone jest w zachodniej części województwa Warmińsko-Mazurskiego, w odległości 25 km od miasta Iława (stolica Pojezierza Iławskiego) i około 110km od stolicy województwa miasta Olsztyna. Susz znajduje się na trasie komunikacyjnej pomiędzy Iławą a Kwidzynem (droga 521) oraz Iławą a Dzierzgoniem (droga 515). Położenie Gminy i Miasta Susz w krainie Pojezierza Iławskiego i sąsiedztwo z województwem pomorskim daje duże możliwości rozwoju przestrzennego.

2.1 Zagospodarowanie przestrzenne

2.1.1.Ogólna charakterystyka, rys historyczny miasta Susz.

Kapituła pomezkańska zbudowała stolicę dla swoich posiadłości już w latach 1305-1310 na niewielkim wzniesieniu, otoczonym przez niedostępne moczary i znacznie większe niż obecnie jezioro. Staro - pruska nazwa tego grodziska - Suse - zachowała się w występującej już w średniowieczu nazwie polskiej - Susz, względnie Susz - natomiast nazwa nadana przez niemieckich osadników - Rosenberg - nawiązuje zapewne do znajdującej się w herbie miasta jego patronki św. Rozalii z czerwoną różą w ręce. Już w 1315 roku, kiedy to kapituła odnowiła przywilej lokacyjny, miasto Susz posiadało mury obronne i fosę. Mury zbudowano z polnych kamieni w dolnej części, z cegły w górnej. Posiadały siedemnaście wież, Furtę Zamkową i trzy bramy: od zachodu Prabucką, od południa, od strony Jeziora Miejskiego Wodną i Szpitalną od wschodu. W niemal kolistym zarysie urbanistycznym

centralne położenie posiadał kwadratowy rynek. W południowo-wschodniej części miasta już na początku XIV wieku zbudowano włączony w system fortyfikacyjny, wzorowany na katedrze kwidzyńskiej, kościół parafialny. Niedaleko niego znajdował się niewielki zamek, a może raczej dworzyszcze, również wewnątrz murów obronnych. Dopiero w XVI wieku powstało pierwsze przedmieście Susza zwane Iławskim. Miasto od XIV wieku posiadało na rynku, zniszczony w XVII wieku, ratusz. Resztki jego murów rozebrano w 1783 roku. Już w średniowieczu Susz miał charakter osiedla, którego mieszkańcy czerpali swoje dochody nie tylko z handlu i rzemiosła, ale też z rolnictwa. Do miasta należały wówczas jakieś dwie wsie posiadające łącznie 80 łąnów oraz - od 1361 roku - dziesięć łąnów w Nipkowie. Uprawa lnu była tu w okresie średniowiecza powszechna. Dzięki niej, zapewne w XV wieku prosperowały w Suszu cechy tkaczy i sukienników. Były też cechy krawców, szewców, piekarzy i rzeźników. Trzy pierwsze grupy zawodowe chronił wilkierz, zabraniający niezrzeszonym przedstawicielom tych zawodów osiedlania się w promieniu jednej mili od miasta. Zgodnie z prawem chełmińskim władza w Suszu - podobnie jak i w pozostałych miastach powiatu iławskiego - spoczywała w rękach burmistrza i rady, sądownictwo zaś sprawował dziedziczny sołtys oraz dziesięciu ławników. Po zniszczeniach wojennych w 1414 roku miasto przeżyło ciężkie chwile w okresie wojny trzynastoletniej. W 1499 roku kapituła na 40 lat uwolniła miasto od czynszów, przyznając mu zarazem wieś Media Villa (Halbersdorf, na terenie którego w XVIII wieku powstała wieś Kamieniec). Historia XVI, XVII i XVIII wieku późniejszej stolicy powiatu była mało ciekawa. Największymi wydarzeniami w życiu miasteczka były pożary (w 1629, 1669, 1709, 1786 i 1807 roku), spowodowane na ogół działaniami wojennymi (w XVII wieku najazdy szwedzkie), w XVIII wieku, w latach 1709-1710, zaraza, czy procesy czarownic. Specjalnością rzemieślników suskich było szewstwo i piwowarstwo. Warzeniem piwa trudnili się, co zamożniejsi mieszkańcy, a liczba szewców wzrosła z 21 w 1599 roku do 60 w 1793 roku. Wzrost ten zapewne nie był ciągły, ale brak dokładnej dokumentacji archiwalnej uniemożliwia precyzyjne określenie wzlotów i upadków, okresów dobrobytu i okresów kryzysu. Można natomiast mówić o wyraźnym upadku tkactwa, skoro w XVIII wieku uprawiał je tylko jeden rzemieślnik. Na początku XX wieku nie było już w Suszu tkaczy, było natomiast kilku szewców. Trudniono się wprawdzie handlem, ale chociaż w Suszu w XVIII wieku odbywano rocznie pięć targów, nie odgrywał on w życiu miasta poważniejszej roli. Odpowiadając na ankietę rządową w 1774 roku władze miejskie stwierdziły, że w Suszu nie ma kupców. Targi posiadały, więc znaczenie raczej dla okolicznych wsi niż dla samego miasta. Utworzona w 1789 roku fabryka tabaki szybko upadła. Dłużej utrzymał się założony w 1782 roku młyn dla

mielenia śruty, jako że uprawa roli była bodaj najważniejszym zajęciem mieszkańców. Co najmniej od 1730 roku była czynna pod Suszem cegielnia, wówczas miejska. Mury obronne w 1719 roku wzmocniono palisadami, w XIX wieku, gdy groziły zawaleniem i zniszczeniem przyległych domów, skazano je jednak na rozbiórkę. W końcu XVIII wieku wybrukowano parę pierwszych ulic, nadal jednak nieoświetlonych. W tym też czasie stodoły zaczęto budować wyłącznie na przedmieściach. Liczba ich w 1719 roku wynosiła 31, w 1751 roku - 45, w 1828 roku - 85. Dopiero z XVIII wieku pochodzą względnie dokładne informacje na temat liczebności mieszkańców Susza. W 1772 roku było tu 150 rodzin (721 osób), w pięć lat potem 156 rodzin (762 osoby). „Lepszych mieszkańców chowano na cmentarzu przykościelnym, biedniejszych przy drodze do Kamieńca. Po wydaniu w 1779 roku rządowego zakazu grzebania zmarłych w miastach, suski cmentarz za murami został powiększony przez dokupienie ziemi. Pod koniec XVIII wieku doszło do konfliktu między starostą dziedzicznym Johannem Wilhelmem Schack von Wittenauem, a niechęcącymi obecnie uznawać jego feudalnych roszczeń mieszczanami Susza. Ostatecznie - po apelacji do władzy królewskiej - w 1817 roku miasto wyzwoliło się spod zależności. Z pracy Władysława Chojnackiego dowiadujemy się, że w czasie wizytacji kościoła w 1576 roku stwierdzono konieczność ustanowienia osobnego kaznodziei dla licznej polskiej służby i przeznaczono na kościół polski kaplicę znajdującą się na terenie cmentarza podmiejskiego. Zapewne Już wkrótce odbywały się tu polskie nabożeństwa, skoro rachunki kościelne wspominają w 1598 roku o polskim kościele, lecz diakonatu nie było. W 1723 roku proboszcz miewał, co niedzielę polskie kazania o godzinie siódmej. W 1785 roku mieszkała w parafii już tylko nieznaczną UoSc Polaków. (...) W latach 1696-1699 był tu proboszczem Jan Moneta, tłumacz polskich pieśni i współwydawca polskiego kancjonału. W kościele suskim znajdowała się płyta grobowa z 1607 roku dziedzica z Michałowa Mertena Dzirsenskiego vel Tzirsinskiego; trudno dziś ustalić jak właściwie brzmiało to przekręcone przez niemieckich urzędników nazwisko. W XIX wieku, aczkolwiek awansowany do rangi miasta powiatowego, nie zrobił Susz kariery. Był siedzibą nie tylko władz administracyjnych, ale też sądu, lekarza powiatowego, towarzystwa pożyczkowego, miał spory garnizon wojskowy (najpierw szwadron huzarów, potem ułanów, następnie pułk piechoty, wreszcie - kirasjerów, którym w 1903 roku przy drodze do Nipkowiego zbudowano koszary), jednak stagnacja gospodarcza była tu uderzająca. Szansę rozwojową miastu dały dopiero połączenia szosowe z Zalewem, Kisielicami, Prabutami i Iławą (w latach 1845-1846), przede wszystkim zaś połączenie kolejowe z Malborkiem i Iławą w 1876 roku. Miasto rozbudowało się wówczas w kierunku dworca kolejowego oraz w rejonie, gdzie jeszcze w pierwszej połowie XIX wieku stało ponad

sto stodół (dzisiejsza ulica Kajki nazywała się wówczas Stodolną). W latach 1839, 1842, 1845, 1846 te podmiejskie stodoły padały pastwą ognia. O rolniczym charakterze miasta świadczy liczba koni, która wzrosła ze 110 w 1834 roku do 246 - 384 - 461 kolejno w latach 1854 - 1892 - 1909. W tych samych latach liczba świń hodowanych przez mieszkańców Susza wynosiła: 146 - 255 - 675 - 1208. Na 1725 ha powierzchni miasta 1039 ha to ziemie uprawne, 215 ha łąki, a 61 ha las. Epidemia cholery w 1831 roku spowodowała śmierć ponad stu osób. Sytuacja zdrowotna zaczęła poprawiać się dopiero pod koniec XIX wieku. W 1884 roku postawiono szpital powiatowy (rozbudowany w 1899 roku, zaopatrzony w centralne ogrzewanie w 1910 roku). Pod koniec XIX wieku położono bruki na wszystkich ulicach i pierwsze chodniki kamienne po bokach jezdni. Pierwsza latarnia uliczna zaczęła się palić w 1867 roku. Naftowe oświetlenie ulic próbowano zastąpić w 1899 roku spirytusowym. Po zbudowaniu w 1904 roku gazowni wprowadzono latarnie gazowe. Sieć wodociągowo-kanalizacyjna powstała dopiero w latach 1914-1915. W 1862 roku utworzone zostało w Suszu przedsiębiorstwo materiałów budowlanych, które po powiększeniu w 1900 roku zatrudniało 350 robotników i było największym zakładem przemysłowym tego miasteczka. W 1878 roku było tu 6 wiatraków i jeden młyn parowy. W późniejszym okresie znaczenie przemysłu młynarskiego malało i w 1910 roku były w Suszu już tylko 3 młyny. W 1900 roku zlikwidowana została cegielnia. Od 1849 do 1927 roku była w Suszu fabryka pieców, założona przez Piotra Kraszyńskiego. W dalszym ciągu pracował w XIX wieku browar. W 1892 roku zbudowano rzeźnię, w 1904 roku natomiast mleczarnię. Już w 1843 roku powstała drukarnia, dzięki czemu w połowie XIX wieku zaczęła wychodzić gazeta "Rosenberger Kreisblatt", przemianowana w 1894 roku na "Rosenberger Kreiszeitung". W 1871 roku mieszkało w Suszu 630 rodzin i 30 osób samotnych. Dzieci w wieku do 10 lat było 861, wśród pozostałych 2373 osób analfabeci stanowili 19,4%. W XIX wieku doszło do ostatecznej germanizacji miejscowej ludności polskiej. Zmarły w 1846 roku ewangelicki organista i nauczyciel w jednej osobie, Ernest Szczypior, był ostatnim pomocnikiem pastora w odprawianiu polskich nabożeństw. Na przełomie XIX i XX wieku zaczęli natomiast osiedlać się tu Polacy-katolicy z pobliskiego powiatu sztumskiego. Wśród wyznań dominowało ewangelickie. Liczba katolików wzrosła jednak po założeniu w domu Kraszyńskiego stacji misyjnej w 1861 roku. W sześć lat potem zbudowana została kaplica, rozbudowana w 1904 roku na kościół. Liczba katolików wzrosła z 81 osób w 1864 roku do 128 w 1871, 242 w 1895 i 253 w 1905 roku. Do parafii suskiej, obejmującej również pobliskie wsie, należało w 1899 roku 790 dusz, w 1905 roku 644, w tym 550 Niemców i 94 Polaków. Żydów liczono na sto kilkadziesiąt osób i jeszcze w połowie XIX wieku (w 1864

roku) było tu 153 menonitów. Przy ówczesnej ulicy Dworcowej wzniesiono w latach 1881-1882 budynek szkoły ludowej, a w 1901 roku pocztę. Tuż przed wybuchem pierwszej wojny światowej było w Suszu 80 rzemieślników - w tym 23 szewców, 10 rzeźników, 7 piekarzy, 8 krawców, 6 kowali, po 3 szklarzy i siodlarzy, po 2 ślusarzy, zegarmistrzów, cukierników, fryzjerów, 5 malarzy, jeden murarz, cieśla, szczotkarz, rymarz, dekarz, kuśnierz i kominiarz. Ponad dwadzieścia domów przy ulicach Bałtyckiej, Iławskiej, Pod-murnej, Szewskiej i Wąskiej, pochodzących głównie z XIX wieku, zalicza się obecnie do zabytków architektonicznych czwartej kategorii; do drugiej natomiast włączone zostały resztki murów obronnych, kościół i układ urbanistyczny. 11 listopada 1918 roku Susz, pozostający nadal stolicą powiatu, był widownią zamieszek, które powtórzyły się też 5 i 6 kwietnia roku następnego. Już 11 listopada 1918 roku powstała w mieście rewolucyjna rada żołniersko-robotnicza, wkrótce jednak rezygnująca z narzucenia dotychczasowej administracji swojego zwierzchnictwa. W związku z plebiscytem od lutego do sierpnia 1920 roku kwaterował tu oddział złożony ze stu, bardzo kochliwych żołnierzy włoskich. Liczba mieszkańców wynosiła w roku 1925 - 3278 osób, w roku 1933 - 3882 osoby, w 1937 - 4462 osoby i w 1939 roku 4481 osób. Budownictwo mieszkaniowe, popierane przez władze miejskie już po zakończeniu pierwszej wojny światowej, ograniczał fakt, że grunty w rejonie dworca kolejowego były własnością junkierską. W 1926 roku architekt powiatowy Hoffmann opracował plan przestrzennego rozwoju miasta. Od 1919 roku nie było w mieście garnizonu wojskowego, pozostały natomiast różnego rodzaju urzędy powiatowe. Od 1921 roku miasto posiadało zbudowaną w pobliżu dworca elektrownię. W 1926 roku otwarto linię autobusową, łączącą Susz z Kisielicami. Potem doszła jeszcze linia autobusowa do Zalewa. W latach 1928-1929 stanęła nowa szkoła, dwa lata wcześniej zbudowano boisko sportowe z halą. Uporządkowano park i urządzono kąpielisko. Po 1948 roku ul. 15 Grudnia, a teraz Piastowska nad jeziorem. W szpitalu było 60 łóżek i 2 lekarzy. Ponadto w mieście było 4 lekarzy, 2 dentystów i apteka. Nie nastąpiły natomiast poważniejsze zmiany w dziedzinie przemysłu (mleczarnia, cementownia, tartak, młyn, rzeźnia, w której rocznie bito 250 sztuk krów, 700 cieląt, 120 owiec i 1400 świń). W 1925 roku zużycie wody wynosiło 160 tysięcy metrów sześciennych. W roku 1934 przestała się ukazywać miejscowa gazeta. Susz pozostał wprawdzie stolicą powiatu, jednak najważniejszym jego miastem - mimo że granica zmniejszyła znaczenie węzła kolejowego - była Iława.

2.1.2. Rozplanowanie przestrzenne

Podstawą prawną do objęcia rewitalizacją miasta Susza w jego „starej” części jest Uchwała Nr III/22/2007 Rady Miejskiej w Suszu z dnia 23 lutego 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu „Starego Miasta” w Suszu. Plan przyjmuje ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego:

- a) układ urbanistyczny Starego Miasta Susz,
- b) budynki wpisane do rejestru zabytków oznaczone w części graficznej planu,
- c) nawarstwienia kulturowe oraz ochronne obiektów historycznych, znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Stare Miasto w Suszu jako element struktury zagospodarowania przestrzennego jednostki gminnej stanowi w jej obszarze znaczący ośrodek koncentracji funkcji mieszkaniowych, usługowych i produkcyjnych. Pełni też rolę węzła dróg wojewódzkich nr 515 i 521. W strukturę zagospodarowania przestrzennego miasta wchodzi następujące elementy:

- obszar historyczny zabudowy miasta lokacyjnego wraz z zabudową powstałą w II połowie XIX wieku i I połowie XX wieku między miastem lokacyjnym a dworcem kolejowym - koncentracja infrastruktury społecznej miasta, w tym usług publicznych,
- obszar zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- obszar dominacji zabudowy jednorodzinnej,
- obszary funkcji produkcyjnych, położone po obu stronach linii kolejowej Warszawa-Gdańsk,
- odosobnienie w strukturze urbanistycznej miasta obszary funkcji produkcyjnych oraz publicznych,
- ciąg ekologiczny jeziora Suskiego wymagający rewitalizacji,

2.1.3. Zabytki na terenie miasta Susz

Na terenie miasta Susz znajdują się obiekty o dużym znaczeniu kulturowym. Większość z nich jest usytuowana na obszarze Starego Miasta.

Tabela 1. Zabytkowe obiekty miasta Susz

Susz miasto		Kościół parafialny p.w. św. Rozalii przy ul. Słowiańskiej	267/93
		Dzwon wieżowy z 1927 r.	B-256
		Układ urbanistyczny	A-190/T
		Pozostałości murów obronnych	A-505/E
		Miejskie mury obronne	1161
		Grodzisko wczesnośredniowieczne wyżynne	AA-50
		Sanktuarium pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego przy ul. Kościelnej – (gotyk) (zabytek klasy „0”) pochodzący z XIVw. Średniowieczny kościół może poszczycić się doskonale zachowanymi freskami, barokowym ołtarzem i lożą kolatorską rodu Finkensteinów ozdobioną scenami biblijnymi.	276/57/515/96
		, a w nim (miasto Susz):	
		-loża kolatorska z początków XVII w — renesansowa,	
		-obrazy olejne na desce na balustradzie loży,	
		-ambona z końca XVII w,	
		-chorągiew żałobna z XVIII w,	
		-gotycka grupa Ukrzyżowania z XV w.	
		Domy Podmurna 3 i 9	1162,A-189/T
		Budynek poczty wraz z ogrodzeniem i działką nr 103 przy ul. Słowiańskiej nr 4	525/97
		Dom mieszkalny Stary Rynek nr 1	518/96
		Dawna Bożnica Żydowska przy ul. Wąskiej nr 5	524/97
		Wieża ciśnień przy ul. Kopernika	A-1658/0
		Gazownia (obecnie rozdzielnia gazu) przy ul. Kajki 7	A-1686/0
		Układ urbanistyczny	5/77
		Budynek Środowiskowego Domu Samopomocy	A 160 T

Zabytki podlegają ochronie konserwatorskiej, zgodnie z zasadami ochrony elementów zabytkowych:

- zachowanie historycznego podziału działek,
- oczyszczenie układu z elementami zniekształcającymi,
- restauracja obiektów zabytkowych oraz o lokalnej wartości kulturowej,
- dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie skali i bryły budynku, ograniczenia w zakresie wielkości i wysokości zabudowy

2.1.4. Uwarunkowania ochrony środowiska

Susz to malownicze miasteczko położone na wzgórzu do którego przylega jezioro Suskie, usytuowane w dorzeczu rzeki Liwy na Pojezierzu Iławskim. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Liwy, częściowo też teren gminy pokrywa się z Parkiem Krajobrazowym Pojezierza Iławskiego, a przez to z Europejską Siecią Ekologiczną NATURA 2000.

Źródło: Urząd Miasta w Suszu (Widok na jezioro z „lotu ptaka”)

Zlewnia jeziora jest w 60% zagospodarowana rolniczo, 27% stanowią lasy, a 13% terenu jest zurbanizowane (miasto Susz). Jezioro nie posiada naturalnych dopływów powierzchniowych. Tereny zlewni są odwadniane niewielkimi rowami melioracyjnymi. Jezioro Suskie zaliczyć trzeba do zbiorników mało odpornych na wpływy z zewnątrz (III kategoria podatności). Decydują o tym przede wszystkim niewielka głębokość średnia i mała

pojemność misy jeziorowej. Badania wykonane w latach 2000 i 2001 wykazały, że jezioro Suskie należy zaliczyć do zbiorników silnie zanieczyszczonych, pozaklasowych. Większość wskaźników branych pod uwagę znacznie przekraczała kryteria ustalone dla III klasy. Według badań Sanepidu wykonanych w 2003r. kąpiel oraz uprawianie sportów są w Jeziorze Suskim niedozwolone, ze względu na okresowe bakteryjne skażenie wody oraz przekroczone wartości dopuszczalne BZT₅.

W obecnym stanie jezioro suskie jest degradowane, chociaż miasto podejmuje kosztowne działania na rzecz poprawy czystości wód (co rocznie jezioro jest oczyszczane). Działania mogące poprawić stan jeziora zostały określone w Programie Ochrony środowiska, w którym rozważa się:

1. utworzenie formy ochrony pod nazwą użytek ekologiczny Jezioro Suskie – akwen i tereny przyległe,
2. rozwój Eko - agroturystyki.
3. Renaturyzacja zniszczonych cennych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych, szczególnie wodno-błotnych i rzecznych.
4. Respektowanie potrzeb ochrony krajobrazu podczas prowadzenia inwestycji liniowych.

Ponadto w celu 8: Racjonalne zużycie wody, materiałów i energii, poprzez działania zmierzające do:

1. Stosowania nowoczesnych technologii i surowców przyjaznych środowisku.
2. Intensyfikację stosowania zamkniętych obiegów wody oraz wtórnego wykorzystywania mniej zanieczyszczonych ścieków.

Cel 10: Dobry stan wód będzie zrealizowany, poprzez;

1. uporządkowanie obrzeża Jeziora Suskiego, stworzenie systemu zieleni publicznej o funkcjach rekreacyjnych,

2. Rekultywację zdegradowanych systemów wodnych m.in. Jeziora Suskiego metodą inaktywacji fosforu lub inną.

3. Budowę i modernizację systemów kanalizacji, m.in. poprzez:

– budowę systemów kanalizacji sanitarnej, w pierwszej kolejności w miejscowościach zwodociągowanych, położonych na obszarach występowania zbiorników wód podziemnych bez izolacji, w miejscowościach przylegających do Susza,

– wyposażenie istniejących sieci kanalizacji deszczowej w urządzenia podczyszczające oraz budowa systemów kanalizacji deszczowej na terenach zurbanizowanych,

– wymiana odcinków sieci kanalizacji deszczowej będących w złym stanie technicznym,

Zanieczyszczenie powietrza

W rejonie gminy stan powietrza związany jest z ilością zanieczyszczeń emitowanych głównie przez:

1. szlaki komunikacyjne,
2. kotłownie CO,
3. źródła tzw. emisji niskiej:
 - lokalne kotłownie,
 - indywidualne systemy grzewcze,
4. zakłady hodowlane – fermy,
5. zakłady przemysłowe,
- obiekty gospodarki komunalnej :
 - ° oczyszczalnie ścieków
 - ° składowisko odpadów.

Największym źródłem zanieczyszczeń do powietrza na terenie gminy są kotłownie CO: w Suszu (zaopatruje 40 % mieszkańców miasta w ciepło sieciowe).

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń będzie możliwe, wtedy, kiedy zostaną zrealizowane zamierzenia zawarte w Programie Ochrony Środowiska Gminy i Miasta Susz w celu 11: Czyste powietrze

1. Zamiana kotłowni węglowych na mniej obciążające atmosferę.
2. Instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych i budowa nowoczesnych sieci ciepłowniczych, zastosowanie automatyki
3. Stosowanie technologii energooszczędnych.
4. Dalsza gazyfikacja gminy.
5. Ograniczenie emisji ze środków transportu:
 - stosowanie form transportu (w tym publicznego) mało obciążającego powietrze atmosferyczne;
 - usprawnienie systemu komunikacyjnego (obwodnice, modernizacja dróg).
 - ograniczenie ruchu kołowego w obrębie Starego Miasta w Suszu;
 - budowa ścieżki rowerowej wokół Jeziora Suskiego.
6. Opracowanie gminnego planu zaopatrzenia w ciepło, z uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii.

2.1.5. Własność gruntów i budynków na terenie objętym programem rewitalizacji

Obszar objęty programem rewitalizacji to obszar w większości stanowiący Stare Miasto. W skład obszaru rewitalizowanego wchodzi ciągi komunikacyjne, ciągi piesze, tereny zielone, obiekty zabytkowe. Teren objęty programem rewitalizacji stanowi własność Miasta i Gminy Susz. Przy realizacji założeń programu rewitalizacji sprawa własności gruntów i budynków nie będzie stanowiła problemu, program odbudowy starej tkanki urbanistycznej może zostać wdrażany bez konfliktów wynikających ze stosunków własnościowych gruntów i budynków.

2.1.6. Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Długość sieci wodociągowej w gminie i mieście wynosi 27,896km, na którą składa się sieć magistralna (138,5km) i sieć rozdzielcza (35km).

Wskaźnik gęstości sieci w km na 10 km powierzchni wynosi 6,86. Większość miejscowości w gminie posiada wodociąg (nie mają tylko osady Leśne, Stawiec i Dolina). Stopień zwodociągowania na terenie miasta wynosi 98%, a na terenie gminy 87%. Odsetek miejscowości posiadających wodociąg wynosi 98%, a odsetek mieszkańców korzystających z wodociągu- 96%.

Stopień zwodociągowania Miasta Susz jest bardzo wysoki w porównaniu z innymi ośrodkami miejsko-wiejskimi na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Średni stopień zwodociągowania terenu o zbliżonych walorach przestrzennych wynosi około 70%. Należy zatem pamiętać o ciągłym rozwoju sieci wodociągowej i konserwacji elementów sieci już istniejącej.

Na terenie gminy znajduje się 9 ujęć wody uzdatnianej. Dobowa zdolność produkcyjna ujęć wody wynosi 1,6 tys.m³. Źródłem wody pitnej na terenie Gminy i Miasta Susz są wody podziemne.

Istniejące urządzenia wodociągowe to:

- miasto Susz- 3 studnie do poboru wód podziemnych wydajności 1.200 m³/d;
- Jawty Małe, Ulnowo- po jednej studni(480 m³/d);

-Januszewo, Lubnowy Wielkie, Falknowo, Redaki - po dwie studnie po 480 m/d.

Zużycie wody w l/m/d: średnio 57 l/m/d.

Istniejące urządzenia wodociągowe mają wystarczającą zdolność produkcyjną w celu zapewnienia dostępu mieszkańcom Miasta i Gminy Susz wody pitnej.

Ocena sanitarna wody pobieranej z wodociągu sieciowego:

-dobra - 85%

-niepewna - 10%

-zła - 5%.

Ocena sanitarna ukazuje wysoki poziom czystości wody pobieranej z wodociągu sanitarnego. Należy jednak pamiętać o zapewnieniu ciągłej, dobrej jakości wody, poprzez liczne prace oczyszczające i konserwujące istniejące zbiorniki wodne.

Odprowadzenie i unieszkodliwianie odpadów komunalnych

Miasto Susz skanalizowane jest w 98 %, a gmina w 65 %. Długość sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy - 33,7 km, na którą składa się sieć ogólnospławna (3,5km) i sieć rozdzielcza (30,2km).

Wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej w km na 10 km² powierzchni wynosi około 2km. Do wód powierzchniowych na terenie gminy odprowadza się ogółem 1250 m³ / na dobę ścieków w tym:

-przemysłowych - 230 m³ / dobę

-komunalnych - 1.020 m³/dobę

Obszar gminy posiada sieć kanalizacyjną jedynie na obszarze 65%. Szansą na rozwój sieci kanalizacyjnej na obszarze Gminy Susz jest złożenie wniosków aplikacyjnych do Unii Europejskiej w celu uzyskania funduszy pomocowych, które pozwoliłyby na rozwój sieci kanalizacyjnej i doprowadzenie obszaru Gminy do wyższego stopnia skanalizowania, zbliżonego do stopnia skanalizowania samego miasta.

Ścieków wymagających oczyszczenia ogółem jest 1250 m / dobę z tego:

a) oczyszczane - 880 m³/ dobę w tym: -chemiczno - biologicznie - 880 m³ / dobę.

b) nie oczyszczone - 370 m³ /dobę w tym: - siecią kanalizacji publicznej - 370 m³ / dobę

Na obszarze gminy Susz znajduje się 1 biologiczno- chemiczna oczyszczalnia ścieków. Przepustowość tej oczyszczalni na dobę wynosi 1260 m³. Oczyszczalnia ta

przyjmuje ścieki od około 55% mieszkańców Gminy Susz. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rów melioracyjny, a następnie rzeka Liwa. Ogólna ocena w zakresie kanalizacji i oczyszczalni ścieków na terenie gminy - przeciętna.

85% mieszkańców Susza jest objętych zorganizowaną zbiórką odpadów od 2002 r. i obejmuje 70% mieszkańców gminy. Wszystkie odpady, łącznie z komunalnymi wywożone są do Zakładu Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała 8, 82-500 Kwidzyn. W 2007 r. udało się odzyskać 0,91% tworzyw sztucznych i 1,77% szkła.

System oczyszczania ścieków i składowania śmieci komunalnych na terenie Miasta i Gminy Susz jest zdecydowanie niewystarczający. Należy pamiętać o ciągłym rozwoju tego sektora infrastrukturalnego, aby zapewnić wysoki poziom świadczonych usług mieszkańcom Miasta i Gminy Susz. Brak rozwoju tego elementu może przynieść niepotrzebne kary finansowe, które zdecydowanie wzrosły w momencie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, której polityka jest zdecydowania prośrodowiskowa. Dużą szansą na pozyskanie funduszy w celu rozwoju tego elementu są fundusze pomocowe Unii Europejskiej.

Ciepłownictwo

Na terenie miasta Susz z ciepła sieciowego korzysta około 22% mieszkańców. Na terenie Gminy Susz z ciepła sieciowego korzysta 26 % mieszkańców (miejscowości Kamieniec, Ulnowo i Bałoszyce). Kotłownia funkcjonująca w mieście Susz jest w stanie dobrym. W mieście funkcjonują też trzy nowe kotłownie gazowe, ogrzewające szkoły, których stan jest bardzo dobry. Łączna długość sieci ciepłej na terenie miasta Susz wynosi około 2.500 mb, z czego około 2.200 mb jest w stanie przeciętnym, a około 300 mb w stanie bardzo dobrym. Moc kotłowni nie gazowej w Suszu wynosi 4,2 MW. Kotłownie i sieci ciepłe (łącznie około 2.000 mb) na terenie Gminy, są w stanie ogólnie dobrym. Moc każdej z kotłowni na terenie Gminy wynosi do 1 MW.

Sieć ciepłownicza na terenie Miasta i Gminy Susz jest niewystarczająca. Na terenie miasta istnieją potencjalne możliwości do pozyskiwania biogazu z oczyszczalni ścieków komunalnych z fermentacji metanowej osadów po ściekowych oraz z wysypisk odpadów komunalnych. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych (OZE), m.in. biomasy jest jednym z istotnych komponentów zrównoważonego rozwoju, przynoszącego wymierne efekty ekologiczne – energetyczne. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo – energetycznym powinien przyczyniać się do poprawy efektywności

wykorzystania i oszczędzania zasobów energetycznych oraz do poprawy stanu środowiska. Ten rodzaj działań może przyczynić się do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa energetycznego, stworzenia nowych miejsc pracy. Jedną z zalet OZE jest to, że pozyskiwanie z tych źródeł energii nie wymaga budowy scentralizowanej instalacji oraz kosztownych linii przesyłowych, mają one, wynikający ze swej natury, charakter lokalny.

Zaopatrzenie w gaz

Gaz sieciowy dostarczany jest tylko do miasta Susza. Odbiorców tego gazu w mieście jest ogółem — 4240.

Budynków zgazyfikowanych mamy 526 w tym:

- a) mieszkalnych - 512
- b) pozostałych - 14.

Ogólna długość sieci gazowej wynosi 24952,6 mb w tym :

- a) sieć rozdzielcza średniego ciśnienia - 4348,5 mb
- b) sieć rozdzielcza niskiego ciśnienia - 13008,0 mb
- c) przyłącza domowe - 7596,1 mb.

Średnio roczne zużycie gazu- 970094 m³. Według szacunków miasto Susz zgazyfikowane jest w około 90 %.

Wysoki poziom zgazyfikowania Miasta Susz potwierdza trwający rozwój miasta poprzez rozwój infrastruktury technicznej, która jest jednym z bodźców rozwojowych ośrodków miejskich. Zapewnienie pełnej infrastruktury technicznej na obszarze Gminy i Miasta Susz, w perspektywie czasu może doprowadzić do rozwoju usług i przemysłu lekkiego. Lokalizacja Gminy jest doskonałym atutem, dla tworzenia większych zapleczy przemysłowych dla miasta Iławy na terenie Gminy Susz.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na terenie gminy i miasta zlokalizowany jest jeden Główny Punkt Zasilający oraz 113 trafostacji.

Ogółem liczba odbiorców energii wynosi 4189 w tym:

-miasto - 2090

-gmina – 2099,

w tym:

a) gospodarstwa domowe - 3478 w tym:

- miasto -1725

-wieś -1753

b) gospodarstwa rolne 94 w tym:

-miasto - 3

-wieś - 91

c) inni odbiorcy - 617.

Miesięczne zużycie energii elektrycznej ogółem – 2.032.857 kWh w tym :

-miasto - 955.435 kWh / m-c

-gmina - 1.077.566 kWh / m-c

Ogółem zużycie energii przez gospodarstwa domowe miesięcznie wynosi 910.527 kWh w tym:

-miasto - 393.060 kWh

- gmina - 517.467 kWh

Ogólne zużycie energii przez odbiorców przemysłowych miesięcznie wynosi 1.028.351 KWh w tym:

- miasto - 547.035 KWh

- gmina - 481.316 KWh.

Urządzenia elektryczne na terenie Gminy i Miasta Susz:

- długość linii niskiego napięcia - 140 km

- długość linii średniego napięcia - 181,858 km

- długość linii wysokiego napięcia - 26,245 km.

Sieć elektryczna na obszarze Miasta i Gminy Susz jest rozbudowana na wystarczającym poziomie. Rozwój sieci elektrycznej powinien nastąpić jedynie na terenach, które mogą zostać przeznaczone pod inwestycję.

Komunikacja

- Infrastruktura drogowa

Przez teren Gminy i Miasta przebiega ogółem 247 km dróg publicznych w tym:

- drogi wojewódzkie - 32 km - o nawierzchni twardej
- drogi powiatowe - 97,7 km (- 57 w mieście)

z tego:

- a) o nawierzchni twardej - 83,1 km
- b) o nawierzchni ulepszonej - 3,6 km (w mieście 1,8 km)
- c) o nawierzchni gruntowej - 11,20 km (0,3 km w mieście) - drogi gminne - 51 km (5 km w mieście)
- a) o nawierzchni twardej - 11,5 km (3,8 km w mieście)
- b) o nawierzchni ulepszonej - 14,4 km (0,9 km w mieście)
- c) o nawierzchni gruntowej - 24,5 km.

Ogólna powierzchnia dróg publicznych o twardej nawierzchni wynosi 753,2 tys. m²:

- drogi wojewódzkie - 192 tys. m² pow.
- drogi powiatowe - 498 tys. m² pow.
- drogi gminne - 63,2 tys. m² pow.

Gęstość sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni ogółem dla Gminy wynosi 4,7 km²:

- drogi wojewódzkie - 1,24 km / 10 km² pow.
- drogi powiatowe - 3,22 km / 10 km² pow.
- drogi gminne - 0,28 km / 10 km² pow.

Stan techniczny dróg publicznych o twardej nawierzchni:

- drogi wojewódzkie i gminne - przeciętny
- drogi powiatowe – zły

- Transport kolejowy i autobusowy

Przez obszar gminy przebiega dwutorowa zelektryfikowana linia kolejowa o długości 14 km. Jest to linia magistralna dostosowana do prędkości powyżej 100 km/h. Na terenie gminy znajdują się dwa przystanki kolejowe pasażersko- towarowo - przeładunkowe (Susz i Redaki).

Gęstość eksploatowanych sieci kolejowych na 10 km² powierzchni wynosi - 0,54 km, a gęstość stacji przystanków - 0,077 km.

Miasto Susz posiada bezpośrednie połączenie kolejowe z:

- miastem Iława- siedzibą powiatu
- miastem Olsztyn- siedzibą województwa
- miastem Gdańsk
- miastem Gdynia
- miastem Warszawa
- miastem Szczecin
- miastem Kołobrzeg.

Długość linii komunikacji autobusowej PKS wynosi 108 km, przystanków autobusowych jest 43.

Gęstość linii na 10 km² powierzchni - 4,19 km, a przystanków autobusowych na 10 km² powierzchni - 1,66 km.

Bezpośrednie połączenie autobusowe gmina posiada z miastem powiatowym – Iławą oraz z Kwidzynem oraz z miastami sąsiedzkimi.

2.1.7. Identyfikacja problemów w sferze przestrzennej:

- Zły system komunikacji na terenie miasta m.in. zła nawierzchnia
- Niewystarczająco rozwinięta sieć ciepłownicza, brak ekologicznych sieci ciepłowniczych
- Niewystarczająco rozwinięta sieć gazowa.
- Nie wystarczający poziom norm miejsc przeznaczonych do składowania odpadów.
- Niski poziom segregacji odpadów
- Brak ekologicznych sieci ciepłowniczych
- Wysoki poziom emisji zanieczyszczeń do atmosfery
- Niszczące obiekty o dużej wartości historycznej
- Niezagospodarowane przestrzenie zielone w obrębie Jeziora Suskiego
- Obszary wymagające estetyzacji

2.2. Gospodarka

2.2.1. Główni pracodawcy

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „ROLMAX” Sp. z o.o.- Susz – producent wysoko przetworzonych mrożonek garmazeryjnych;
- „AGROLOK GOLUB” s.c. – Golub Dobrzyń – Oddział w Suszu – autoryzowany dystrybutor nawozów mineralnych, środków ochrony roślin, komponentów do produkcji pasz, materiałów budowlanych;
- „SBP PASZE” Sp. z o.o. – Susz – producent pasz i koncentratów paszowych;
- Masarnia „MATIS” s.c. – Różnowo – producent wyrobów mleczarskich, skup mleka;
- Spółdzielnia Mleczarska Susz – producent wyrobów mleczarskich, skup mleka;
- Przedsiębiorstwo Przetwórstwa i Handlu Zbożem „ZIARN POL” Sp. z o.o. Dąbrówka – skup zboża i rzepaku oraz usługi w zakresie suszenia;
- Gorzelnia „Jawty Wielkie” – Zygmunt Cichoń – skup i przetwórstwo ziemniaków i zboża;
- PPHU ”WARS-POL” Sp. z o.o. w Emilianowie – zakład przetwórstwa mięsa drobiowego;
- Gospodarstwo Rolne Dominik Pawlikowski – uprawa warzyw i przetwórstwo warzywne;
- „INDOR” Sp. z o.o. w Różnowie – przetwórstwo drobiu;
- Gospodarstwo Rolne w Piotrkowie - Teresa Ten-Elsen – produkcja jaj konsumpcyjnych;
- Warmińskie Zakłady Produkcyjne „INCO-VERITAS” S.A. – Susz – chemia gospodarcza , nawozy ogrodnicze;
- Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy „JURKOP” s.c. – Olbrachtówko –

producent stolarki budowlanej, meble na zamówienie;

- KASZUB – produkcja tarcicy, elementów konstrukcyjnych, budowlanych, podgłówki, boazerii;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „CHRIS” – Zakład Produkcyjny Susz – producent garniturów męskich i dziecięcych;
- Grupa Kapitałowa Petrochemii Płock „PETROGAZ” – Redaki – rozlewnia gazu płynnego propan-butan, dystrybucja gazu;
- Nadleśnictwo Susz – administrowanie lasami państwowymi, gospodarka leśna;
- Gminna Spółdzielnia Susz – handel detaliczny i hurtowy;
- „MARKOP”- Ignacy i Zbigniew Barańscy – Babięty WLK. – przetwarzanie drewna i wyrób artykułów drewnianych;
- Piekarnia – Irena i Eugeniusz Dwórznik;
- PPHU „AMEX-BĄCZEK” S.J. w Falkowie – stolarka drzwiowa, okienna, itp.;
- Zakład Produkcyjny „JAGRAM-PRO” S.A. – produkcja mebli ogrodowych, altan, palet, itp.

2.2.2. Rodzaje podmiotów gospodarczych

Atutem gminy Susz jest sprzyjający klimat rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości, przejawia się on przychylnością władz, dobrą informacją o terenach inwestycyjnych, systemem ulg i preferencji dla podmiotów gospodarczych oraz dużym rynkiem pracy.

Największą grupę podmiotów gospodarczych stanowi przemysł (43%), leśnictwo, łowiectwo i rolnictwo stanowi 27% wszystkich podmiotów gospodarczych, usługi (15%). Najmniejszą grupę stanowi grupa zajmująca się budownictwem (2,5%) oraz edukacja (2,3%). Należy zauważyć, że tendencja zmian podmiotów gospodarczych w mieście Susz różni się od tendencji powiatowej i wojewódzkiej – w stosunku do 2002 i 2003 roku można zauważyć spadek przedsiębiorstw usługowych (które stanowiły 23% wszystkich podmiotów gospodarczych). Wszelkie działania inwestycyjne miasta sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości. Konieczne wydaje się także utworzenie instytucji wspierającej przedsiębiorczość, co zaplanowano na kolejne lata.

2.2.3. Struktura zatrudnienia

Miasto Susz zamieszkiwało na koniec 2008 roku 5789 osób. Wśród mieszkańców miasta przeważały kobiety - 2925. Przy powierzchni 6,67 km² wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 867,91 osób/km².

Według danych na dzień 31.12.2007 r. dominowała ludność w wieku produkcyjnym, której liczba dla Miasta Susz wynosiła 3662 osoby w tym 1862 mężczyzn i 1770 kobiet.

Tabela 2. Ludność w wieku produkcyjnym w 2007 r.

Ogółem	Miasto Susz	Gmina Susz	Powiat Iławski
18-24	705	915	11091
25-34	860	1091	14005
34-44	642	893	10980
45-54	948	996	13851
55-59	415	409	6066
60-64	92	97	1523

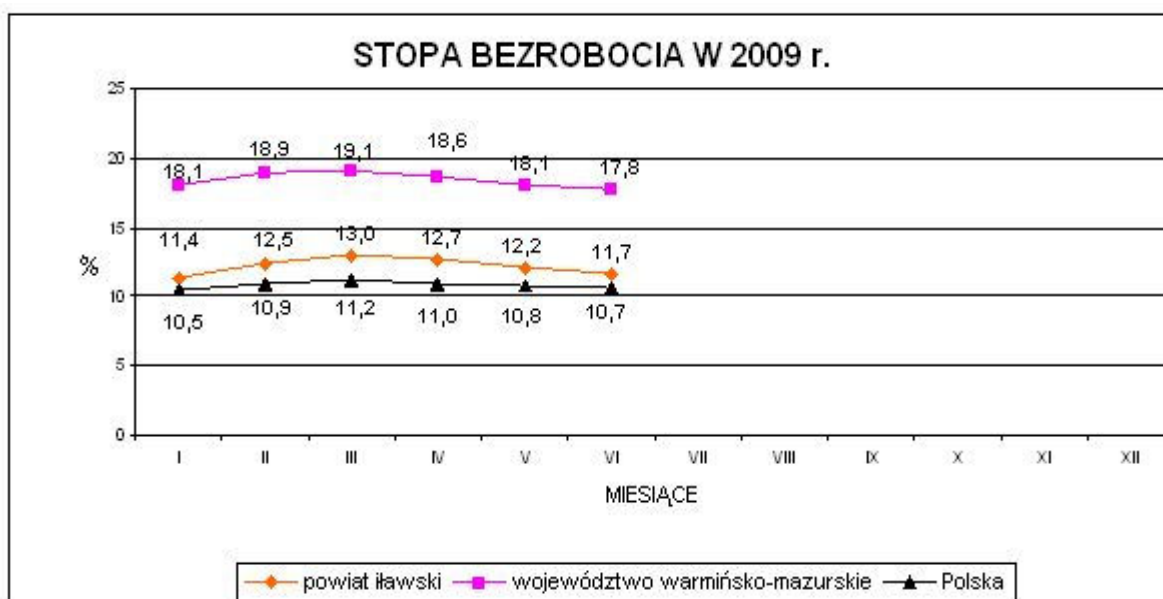
Źródło: Dane statystyczne PUP w Iławie

W czerwcu 2007r. w Gminie i Mieście Susz w gospodarce narodowej pracowało 3260 osób, w tym 1531 kobiet i 1699 mężczyzn.

2.2.4. Struktura bezrobocia

Według danych statystycznych PUP w Iławie **bezrobocie w roku 2009**, w gminie i **mieście Susz wzrosło o 4,1 %** (w samym mieście stopa bezrobocia sięga 10,98%). Bezrobocie w powiecie iławskim w roku 2008 sięgnęło 10,3%, a więc było wyższe niż w roku 2007. W województwie warmińsko – mazurskim w 2008 roku bezrobocie wyniosło 16,80% i sukcesywnie wzrasta. Poziom bezrobocia w czerwcu 2009 roku wzrósł o 1,0% i osiągnął wartość 17,8 %. Na dzień 30.06.2008 roku, bez zatrudnienia pozostawało 969 osób. Wg. stanu na 30.06.2009 r. wśród niepracujących 1009 osób w wieku produkcyjnym, **przeważają kobiety – 573 osoby (56,8%)**.

Wykres1. Stopa bezrobocia w 2009 roku

Źródło: Dane WUP w Olsztynie

Tabela 3. Bezrobotni według wieku w mieście i gminie Susz

Ludność w latach	Gmina i Miasto Susz 2007 (31.12.2007 r.)	Powiat Ławski 2007	Gmina i Miasto Susz (30.06. 2009 r.)	Powiat Ławski 2009
18-24	166	1017	268	1134
25-34	206	1274	294	1198
34-44	121	828	168	668
45-54	174	1042	224	810
55-59	28	247	50	196
60-64	1	37	5	22
Ogółem	696	4445	1009	4028

Źródło: PUP w Iławie

W porównaniu z 2007 rokiem nastąpił wzrost liczby bezrobotnych w przedziale wiekowym 18-24 lata i 25-34 lata. Informacja sygnałna o rynku pracy w powiecie ławskim klasyfikuje gminę i Miasto Susz na drugim miejscu pod względem bezrobocia zaraz za Iławą.

Tabela 4. Poziom wykształcenia osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym

Gmina i Miasto Susz	Bezrobotni wg. poziomu wykształcenia stan na 30.06.2009 r.				
Ogółem	wyższe	Policealne i średnie zawodowe	licealne	Zasadnicza szkoła zawodowa	Gimnazjalne i poniżej
1009	27	196	68	296	422

Źródło: PUP w Ilawie

Najwyższa liczba bezrobotnych w wieku produkcyjnym posiadała wykształcenie gimnazjalne i poniżej – 422 osoby, następnie z wykształceniem zawodowym – 296, licealnym – 68, policealnym i średnim zawodowym – 196, wyższym – 27 osób. W rejestrze bezrobotnych, prawo do zasiłku posiadało 328 osób, czyli o 73,7% więcej niż w roku ubiegłym (stan na 30.06.2009 r.). Długotrwale bezrobotni stanowili 12,49% ogółu bezrobotnych.

2.2.5 Poziom wykształcenia mieszkańców miasta Susz

W mieście Susz według danych statystycznych z 2002 r. dominuje ludność z wykształceniem podstawowym: 1701 osób. Jest to około 28,16% ludności. Drugą, co do liczebności grupą pod względem wykształcenia jest ludność o wykształceniu średnim: 1315 osób (28,16%). Kolejną dużą grupą jest ludność z wykształceniem zasadniczym zawodowym : 1183 osoby (25,33%). Ludność o największym znaczeniu strategicznym dla miasta i gminy, a więc ludność z wykształceniem wyższym stanowi 5,29% populacji miasta (247 osoby). Bez wykształcenia pozostaje 233 osoby (4,99%). Stopa bezrobocia ciągle wzrasta i biorąc pod uwagę strukturę wiekową miasta tendencja ta nie zostanie zatrzymana (**wzrasta liczba bezrobotnych kobiet**). Biorąc pod uwagę zwiększenie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym (o 2,5 % w stosunku do lat poprzednich) należy zauważyć spadek osób aktywnych zawodowo.

2.2.6. Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej:

- Wysoka liczba bezrobotnych, stopa bezrobocia ciągle rośnie.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

- Wzrost liczby bezrobotnych wśród kobiet.
- Mała liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku.
- Spadek liczby przedsiębiorstw usługowych
- Niski poziom wykształcenia wśród osób bezrobotnych
- Niski poziom aktywności gospodarczej w branży turystycznej, brakuje dobrze rozwiniętej bazy turystycznej na terenie miast Susz.

2.3. Sfera społeczna

2.3.1. Struktura demograficzna

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Urzędu Miasta i gminy Susz z bazy Ewidencji Ludności na dzień 31.12.2008 r. , miasto Susz zamieszkiwało 5789 osób w tym kobiet – 2925, mężczyzn – 2864. Przy powierzchni Susza 6,67 km² wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 867,92 osób/km².

Tabela 5. Poziom przyrostu naturalnego

Miasto Susz	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Migracje wewnętrzne	Migracje zewnętrzne
2007	75	62	+13	-49	-3
2008	72	47	+34	- 91	-3

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Susz

Ujemny wskaźnik salda migracji, co świadczy to o niskiej atrakcyjności regionu. Odpływy migracyjne ludności częściowo rekompensuje dodatni przyrost naturalny.

W stosunku do ogółu ludności miasta osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 23,70%, produkcyjnym 64,45%, a w wieku poprodukcyjnym 11,87%. Strukturę wiekową przedstawia tabela poniżej.

Tabela 6. Struktura wiekowa ludności Miasta Susz

Miasto Susz	Ludność w wieku						
	Przedprodukcyjnym			Produkcyjnym			Poprodukcyjnym
	Razem	Dzieci(0-6)	Wiek szkolny	Razem	Kobiety	Mężczyźni	
2007	1379	388	991	3708	1793	1915	666
2008	1371	401	970	3731	1796	1934	687

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Susz.

2.3.2. Poziom obsługa ludności

W Gminie i Mieście Susz prowadzą działalność dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej: „UNIMED”, „MEDYK”, które świadczą pomoc w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Specjalistyczną pomoc mieszkańcy mogą uzyskać w Przychodni Zdrowia w Iławie, a leczenie szpitalne w Szpitalu Powiatowym w Iławie, a w szczególnych przypadkach w Szpitalu w Prabutach. Na terenie Gminy działa również Pogotowie Ratunkowe.

Na terenie miasta znajdują się trzy apteki przy ulicach:

- Wybickiego
- Plażowej
- Słowiańskiej.

W Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „UNIMED” pracuje 5 lekarzy, 3 pielęgniarki i jedna pomoc stomatologiczna, a w poradni otolaryngologicznej przyjmuje 1 lekarz.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDYK” zatrudnia 1 lekarza pediatrę, 2 lekarzy ogólnych, 1 starszego felczera medycyny i 4 pielęgniarki.

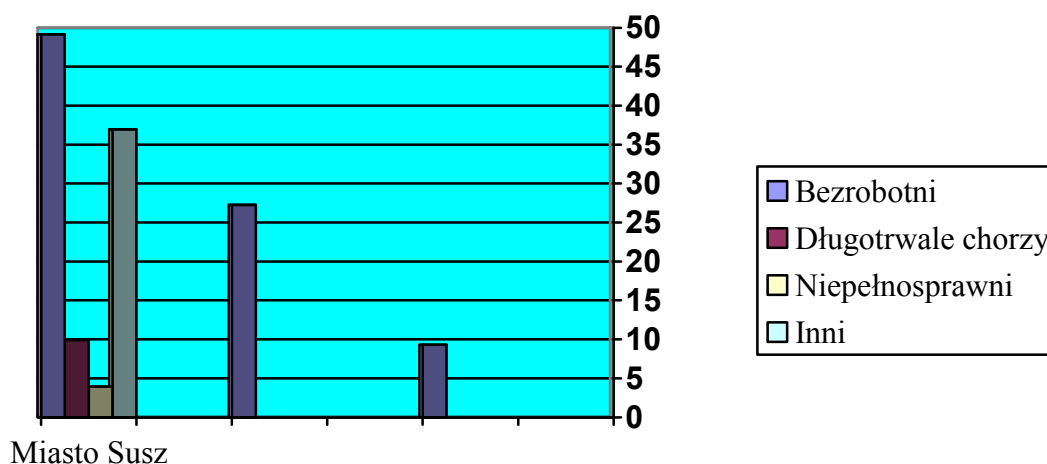
W ośrodku zdrowia przyjmuje też pacjentów z terenu Gminy i Miasta Susz jeden lekarz ginekolog, położna, 2 chirurgów i 5 lekarzy stomatologów.

W Suszu przy ulicy Iławskiej znajduje się Dom Pomocy Społecznej, w którym przebywają dzieci z upośledzeniem umysłowym. Dla 30 dorosłych z zaburzeniami psychicznymi zorganizowano Środowiskowy Dom Samopomocy przy ulicy Kościelnej 1. Funkcję administratora tego obiektu powierzono Stowarzyszeniu Rozwoju Wsi Bratian. Głównym celem działalności ŚDS jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi, ich usamodzielnienie i powstrzymanie postępującej regresji poprzez zapewnienie tym osobom, wsparcia w postaci opieki i rehabilitacji niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Bardzo ważnym elementem aktywacji tych osób jest prowadzenie terapii zajęciowej w pracowniach: kulinarnej, zielarsko – ogrodniczej, teatralno – muzycznej, plastycznej, informatycznej, rehabilitacyjnej.

W Gminie i Mieście Susz znajduje się również Gminno – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Struktura osób korzystających z pomocy społecznej została przedstawiona poniżej.

Wykres 2. Korzystający z pomocy społecznej w roku 2008

Źródło: MGOPS w Suszu i ROPSw Olsztynie

Wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej w mieście Susz największy odsetek stanowią osoby bezrobotne, aż 49,16 %. W powiecie z pomocy społecznej korzysta 27,27% ludności. Na terenie województwa według danych statystycznych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, w roku 2008 świadczeniami z pomocy społecznej objęto 77.749 rodzin a w tych rodzinach 230.985 osób. W skali całego województwa stanowi to 16,19% mieszkańców (160 osób/1000 mieszkańców województwa). Jedną z głównych przyczyn udzielenia pomocy stanowiło bezrobocie (9,29%), dopiero na końcu znalazła się niepełnosprawność – 3,85%.

Według danych MGOPS powodem przyznania pomocy jest w Gminie i Mieście Susz bezrobocie, jednocześnie liczba osób objętych pomocą z tego powodu wzrasta najszybciej. Następne, najczęstsze powody to: bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych prowadzenia gospodarstwa domowego oraz niepełnosprawność. Nie odnotowano natomiast w analizowanym okresie ani jednej osoby, której udzielono pomocy z tytułu sieroctwa, bezdomności, narkomanii, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Istnieją także Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez Stowarzyszenie Rozwoju i Przedsiębiorczości Ziemi Suskiej. Prowadzą one działalność, której głównym celem jest pomoc osobom niepełnosprawnym z terenu Gminy i Miasta Susz w zdobyciu umiejętności uczestniczenia w życiu społecznym, w tym korzystania z usług instytucji publicznych, zachowania się w miejscach publicznych, samodzielności, udziału w konkursach sportowych, recytatorskich, plastycznych, itp., a także w ogniskach integracyjnych,

współpracy w grupach. Zajęcia prowadzone w ramach Warsztatów Terapii Zajęciowej stwarzają możliwość aktywizacji fizycznej osób niepełnosprawnych, a także zdobycia przez nie umiejętności odnalezienia się i czynnego uczestniczenia w życiu lokalnej społeczności.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Miasta i Gminy Susz czuwa Komisariat Policji w Suszu, podległy Komendzie Powiatowej w Iławie. W Policji zatrudnionych jest 14 osób, a do dyspozycji funkcjonariuszy są trzy samochody służbowe.

W latach 2003-2009 liczba wykroczeń utrzymuje się na zbliżonym poziomie 310-315 wykroczeń. Większość wykroczeń to wykroczenia drogowe, ze względu na sąsiedztwo drogi w kierunku Elbląga i Kwidzyna. W 2004 roku skierowano 230 wniosków do sądu i wypisano 325 mandatów karnych. Biorąc pod uwagę poprzednie lata liczba przestępstw Mieście i Gminie Susz zmalała (w roku 2002 miało miejsce około 423 przestępstw).

Niepokojący jest fakt, iż prawie 10% wykroczeń zostało popełnionych przez ludzi młodych, którzy ze względu na problem ubóstwa rozpoczynają działania nie zgodne z prawem.

Zauważyć również można pewną tendencję zwykłą związaną z wykroczeniami drogowymi. Mimo zwiększenia kar dla kierowców prowadzących pojazdy po spożyciu alkoholu, ilość wykroczeń drogowych (obecnie już przestępstw) spowodowanych przez kierowców po spożyciu w roku 2008 wzrósł o 8% na terenie kraju, 5,5% na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, a liczba zdarzeń spowodowanych przez tego typu kierowców na terenie Miasta i Gminy Susz wzrosła o 3,3%.

Na terenie miasta znajduje się jedna szkoła średnia – ZESPÓŁ SZKÓŁ im. Ireny Kosmowskiej W SUSZU. Placówka ta w chwili obecnej zatrudnia 44 nauczycieli. W Zespole Szkół młodzież kształci się w:

1. Liceum Ogólnokształcącym - 4 - letnim;
2. Liceum Ogólnokształcącym 3 - letnim;
3. Liceum Profilowanym – 3 - letnim;
4. Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego – 5 - letnim;
5. Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego – 4 - letnim;
6. Liceum Agrobiznesu – 5 - letnim;
7. Technikum Ekonomicznym - 5 - letnim;
8. Technikum Ekonomicznym – 4 - letnim;
9. Zasadniczej Szkole Zawodowej w zawodzie kucharz małej gastronomii - 2 - letniej;
10. Technikum Technologii Żywności – 3 - letnim na podbudowie ZSZ;
11. Wieczorowym Technikum Rolniczym – 3 - letnim na podbudowie ZSZ.

Dowożonych jest średnio ponad 46 % uczniów na trasach, których łączna dzienna długość wynosi około 13 - 14 kilometrów.

Łącznie liczba uczniów kształtuje się na poziomie 1976 uczniów, jednak należy zauważyć, że przyrost naturalny w Mieście i Gminie Susz (również w całej Polsce) jest coraz mniejszy, należy zatem się spodziewać systematycznego spadku uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych na terenie Susza.

Na terenie miasta funkcjonuje, również Przedszkole Publiczne w Suszu z 204 dziećmi.

Kształcenie ustawiczne

Głównym problemem Miasta i Gminy Susz jest wysoka stopa bezrobocia, co zasygnalizowane w strategii Polityki Społecznej Gminy i Miasta Susz dlatego celem podejmowanych działań stało się:

1. Podniesienie poziomu wiedzy, wykształcenia i świadomości mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości.
2. Szkolenia pod potrzeby rynku pracy (n.p. pracownicy bazy turystycznej, opiekuńcy domowe i pracownicy socjalni,...).
3. Warsztaty aktywizujące w różnych wymiarach.

Kultura

Sprawami kultury na terenie gminy zajmuje się Suski Ośrodek Kultury (SOK). Głównym celem jego działalności jest stymulowanie oraz wspieranie aktywnego i kreatywnego uczestnictwa w kulturze mieszkańców Gminy i Miasta.

Zadania Suskiego Ośrodka Kultury to przede wszystkim:

- wychowanie edukacja i upowszechnianie kultury;
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie i udostępnianie dóbr kultury;
- integrowanie społeczności lokalnej poprzez współtworzenie warunków do kultywowania i rozwijania środowiskowych wartości kulturowych;
- stwarzanie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką;
- rozpoznanie, rozbudzenie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych;
- wspieranie organizacji ruchu kulturalnego (w tym grup defaworyzowanych);
- współdziałanie z instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami o podobnych celach i zadaniach w kraju i zagranicą;

- organizowanie koncertów zespołów muzycznych i spektakli teatralnych, a także konkursów i przeglądów;

-organizacja imprez rekreacyjno - sportowych.

Suski Ośrodek Kultury skupia przede wszystkim dzieci i młodzież (w tym przede wszystkim szkolną), które podejmują aktywną działalność w różnych formach, w tym kół i sekcji zainteresowań (w tym muzyki, teatru, recytacji).

Działająca w Suszu Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy posiada 2 filie w Bałoszycach i Redakach. Znajduje się w nich ogółem ok. 40 000 woluminów.

Na terenie miasta Susz działa również Centrum Sportu i Rekreacji zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej z dnia 26.07.2007 roku. CSiR jest organizatorem życia sportowego w Suszu. Organizuje zawody, turnieje oraz ligi dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych. Organizuje zajęcia sekcjach sportowych: kickboxing, tenis stołowy, a także aerobiku, piłki siatkowej, halowej piłki nożnej.

Centrum Sportu i Rekreacji wypełniając swoje zadania statutowe służy społeczności Susza, inspirując działania sportowo- rekreacyjne, jednocześnie wypracowuje własne metody działania zmierzające do koordynacji życia sportowo- rekreacyjnego w gminie. Ścisłe kontakty z organizacjami, stowarzyszeniami, klubami sportowymi pozwalają na rozeznanie, co dzieje się w tej dziedzinie życia, a także jakie jest zapotrzebowanie społeczne na tego typu działalność. CSiR administruje takimi obiektami jak:

- Hala sportowo-widowiskową, ul. Piastowska 5c, trybuny 300 miejsc, sala treningowa 22m x 44m, sauna, siłownia, zaplecze socjalne, sala do ćwiczeń korekcyjnych, sala do aerobiku, sala do tenisa stołowego, sala konferencyjna
- Plaża Miejska nad jeziorem Suskim , boisko do plażowej piłki siatkowej.
- Stadion Miejski ul. Wybickiego, boisko do piłki nożnej, bieżnia 400 metrów,
- Stadion Miejski ul. Leśna , boisko do piłki nożnej, bieżnia, kort tenisowy, boiska do piłki siatkowej
- Boiska sportowe.

Co roku odbywają się na terenie Gminy i Miasta Susz różnego rodzaju festyny sportowo - rekreacyjne, kulturalne, turnieje piłkarskie itp.

Od 1990 roku na terenie gminy Susz odbywają się ogólnopolskie zawody sportowe w triathlonie o randze Mistrzostw Polski lub Pucharu Polski, a w 1998 odbył się w Suszu Puchar Europy w tej dyscyplinie sportu.

Turystyka

Miasto Susz posiada walory przyrodnicze, które niewątpliwie są atutem. Miejscem sprzyjającym rozwojowi turystyki i przedsiębiorczości jest aktualnie degradowane, niewykorzystywane nadbrzeże Jeziora Suskiego. To miejsce szczególnego charakteru nabiera latem, kiedy pojawiają się turyści i podróżni, kiedy najlepiej można docenić walory małego miasta, kiedy zaczyna się sezon imprez plenerowych, które mają już długą tradycję, przyciągają mnóstwo ludzi. Pomimo świetnej lokalizacji dla obsługi ruchu turystycznego jest niski a wręcz znikomy poziom działalności gospodarczej.

Budowa ścieżki spacerowo – rowerowej, a także ogrodu rodzinnego znacznie przyczyni się do poprawienia aktywności gospodarczej oraz społecznej mieszkańców miasta.

Obszar spełnia następujące kryteria przyjęte do delimitacji obszarów problemowych, niezbędnych do procesy rewitalizacji:

1. konieczność poprawy funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznej;
2. poziom wykluczenia społecznego i ubożenia społeczeństwa;
3. szczególnie zniszczone otoczenie, niedostateczne lub nieekonomiczne wykorzystanie przestrzeni;
4. niewystarczający poziom aktywności gospodarczej.

2.3.3. Identyfikacja problemów w sferze społecznej

1. Wysoki poziom wykluczenia społecznego i ubożenia społeczeństwa;
2. Brak nowych miejsc pracy.
3. Wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym w populacji osób bezrobotnych
4. Niski poziom wykształcenia mieszkańców miasta
5. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym,
6. Wzrost liczby dzieci w wieku przedszkolnym
7. Niski poziom aktywności społecznej, sportowej, rekreacyjnej,...
8. Brak świadomości na temat roli ruchu dla profilaktyki chorób somatycznych i psychicznych, które są kosztownym problemem społecznym.

2.4. Analiza SWOT

W niniejszym podrozdziale przedstawiona jest analiza SWOT opracowana na podstawie analizy zagospodarowania przestrzennego miasta, jego sytuacji gospodarczej oraz sytuacji społeczno-demograficznej. Analiza ta dostarcza informacji na temat mocnych stron miasta, jego słabych stron, a także ocenia szanse i zagrożenia, przed jakimi stanąć może miasto w niedalekiej przyszłości.

Analiza SWOT została oparta na podstawowych danych statystycznych ukazanych

Analiza **SWOT** – analiza silnych (**Strenghts**) i słabych (**Weaknesses**) stron

badanego podmiotu w wyodrębnionych obszarach – tzw. czynników endogenicznych (wewnętrznych) oraz zewnętrznych szans (**Opportunities**) i zagrożeń (**Threats**) – tzw. czynników egzogenicznych stanowi punkt wyjścia dla planowania strategicznego.

Analiza SWOT pozwala zatem określić strategiczne czynniki, które mogą mieć wpływ na powodzenie i działalność rozwojową danej jednostki. Istotnym zadaniem staje się wydzielenie spośród nich czynników krytycznych, dzięki którym można będzie rozwijać silne strony projektu, niwelować (bądź ograniczać) strony słabe, maksymalnie wykorzystywać istniejące możliwości i pojawiające się szanse oraz unikać przewidywanych zagrożeń i niebezpieczeństw.

Analiza SWOT została dokonana na podstawie analizy dokumentów strategicznych, danych statystycznych, konsultacji społecznych, wizji lokalnych oraz pracy Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji powołanego Zarządzeniem Burmistrza Susza. W pracach zespołu uczestniczyli przedstawiciele grup stanowiący przekrój społeczny Susza (radni, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, przedstawiciele szkolnictwa, architektury i zagospodarowania środowiska, lasów państwowych, promocji, gospodarki komunalnej,...). Przed przyjęciem dokumentu Uchwałą Rady Miasta i Gminy Susz dokument był pokazany na stronie internetowej oraz dostępny w Wydziale Promocji UM i G Susz. Mieszkańcy korzystali z możliwości zgłaszania uwag, które zostały uwzględnione. Zespół z troską i zaangażowaniem uczestniczył w opracowaniu dokumentu.

MOCNE STRONY

Środowisko przyrodnicze i zagospodarowanie przestrzenne:

- Dogodne położenie geograficzne na terenach o dużej atrakcyjności turystycznej.
- Cechy środowiska przyrodniczego korzystne dla prowadzenia polityki zrównoważonego rozwoju.
- Duża powierzchnia lasów i terenów wodnych.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

- Istnienie infrastruktury kolejowej na terenie Susza
- Współpraca samorządu lokalnego z nadleśnictwem i lokalnymi przedsiębiorcami w Suszu.
- Istnienie zabytków.

Sfera gospodarcza:

- Wystarczające zasoby siły roboczej,
- Istniejący potencjał produkcyjny do zagospodarowania.
- Dobrze rozwinięta sieć handlu i usług.
- Tradycje turystyczne i rekreacyjne.

Sfera społeczna:

- Tendencje i ambicje młodych ludzi do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.
- Istnienie systemu wspierania tworzenia miejsc pracy.
- Znajomość środowisk wymagających pomocy i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Dobrze rozwinięta i równomiernie rozłożona sieć szkół.
- Pełnienie przez szkoły i instytucje kultury funkcji kulturotwórczych.
- Aktywna działalność CSiR
- Przełamywanie barier architektonicznych
- Funkcjonowanie wielu instytucji opieki społecznej MGOPS, Środowiskowy Dom Samopomocy.

SLABE STRONY

Środowisko przyrodnicze i zagospodarowanie przestrzenne:

- Niedostatecznie wykorzystany potencjał przyrodniczy.
- Zły stan sieci komunikacyjnej
- Niewykorzystanie alternatywnych źródeł energii
- Brak Studium Zasilania Jeziora Suskiego w wodę
- Konieczność rekultywacji Jeziora Suskiego
- Braki w infrastrukturze turystyczno-rekreacyjnej sprzyjającej profilaktyce zachorowań

Sfera gospodarcza:

- Brak rodzimego kapitału.
- Niskie i nierównomierne tempo inwestycji w sektorze prywatnym.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

- Niski poziom wykształcenia bezrobotnych.
- Niedostatek instrumentów wspierających przedsiębiorczość (np. Centrum Wspierania Przedsiębiorczości).
- Niewystarczające uzbrojenie terenów pod inwestycje gospodarcze
- Niewystarczająca promocja miasta

Sfera społeczna:

- Wysokie bezrobocie utrzymujące się w mieście i towarzyszące temu niedostosowane przygotowanie zawodowe bezrobotnych.
- Słabość systemu pośrednictwa pracy.
- Silna identyfikacja osób długotrwale bezrobotnych z “rolą” bezrobotnego.
- Wzrost patologii społecznych.
- Rozbieżność między potrzebami środowiska, a możliwościami służb społecznych.
- Za małe środki dla organizacji pozarządowych na dofinansowanie realizowanych zadań.
- Niedostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy.
- Brak domu pobytu dziennego dla ludzi starszych i żłobka.
- Niska aktywność organizacji pozarządowych.
- Wysoki poziom izolacji osób w wieku poprodukcyjnym.
- Niedostatek miejsc aktywności sportowej dla dzieci i młodzieży

SZANSE

Środowisko przyrodnicze i zagospodarowanie przestrzenne:

- Większe wykorzystanie walorów turystycznych.
- Dostosowanie funkcji obszarów rewitalizowanych do potrzeb lokalnych,
- Rozwój turystyki zgodny z wymogami ochrony środowiska.
- Pozyskanie środków pomocowych z UE.
- Szeroka promocja walorów przyrodniczych i krajoznawczych.
- Wykorzystanie wolnych terenów inwestycyjnych.
- Zmiana funkcji obszarów zdegradowanych na przyjazne dla społeczeństwa i środowiska naturalnego

Sfera gospodarcza:

- Napływ kapitału zagranicznego w związku z wejściem do UE.
- Poprawa infrastruktury zwiększającej atrakcyjność lokalizowania działalności biznesowej.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

- Rozwój usług doradztwa biznesowego i marketingu – Gminne Centrum Inwestycyjne
- Budowa i modernizacja infrastruktury okołoturystycznej.
- Rozwój sektora turystycznego.

Sfera społeczna:

- Kształcenie mające wpływ na zwiększenie zatrudnienia.
- Wzrost gospodarczy, a tym samym wzrost dochodów mieszkańców.
- Aktywizacja bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.
- Stworzenie większych możliwości kształcenia, podnoszenia i zmiany kwalifikacji.
- Rozwój infrastruktury odpowiadającej potrzebom społecznym i socjalnym(dom pobytu dziennego dla starszych, żłobek,..).
- Powstawanie społecznych grup wsparcia.
- Dostosowanie poziomu kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.
- Dostęp do środków unijnych na inwestycje i projekty stypendialne.

ZAGROŻENIA

Środowisko przyrodnicze i zagospodarowanie przestrzenne:

- Zły stan gospodarowania na terenach szczególnie wrażliwych.
- Degradacja środowiska.
- Brak zintegrowanego zarządzania środowiskiem.
- Brak środków na rozwój infrastruktury drogowej.
- Dekapitalizacja dróg i mostów.

Sfera gospodarcza:

- Małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych inwestowaniem w działalność na terenie miasta.
- Niekorzystna koniunktura gospodarcza w kraju.

Sfera społeczna:

- Odpływ wykształconej i przedsiębiorczej młodzieży z miasta.
- Postępująca degradacja społeczna bezrobotnych.
- Brak dostatecznych środków na realizację zadań społecznych.
- Utrwalanie postaw bezradności pokoleniowej.
- Brak tolerancji i dyskryminacja środowisk wymagających opieki.

- Utrudniony dostęp do kształcenia młodzieży ze zmarginalizowanych środowisk.
- Niedostateczna infrastruktura turystyczno-rekreacyjna dostępna dla wszystkich mieszkańców, zgodnie z zasadą sprawiedliwości społecznej.
- Utrudniony dostęp kobiet do edukacji i rynku pracy

III. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno-społeczno - gospodarczego miasta i regionu

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz jest spójny z Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2007-2013 (dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 30 stycznia 2007 roku). Osie priorytetowe Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 – możliwość finansowania zewnętrznego:

Program rewitalizacji zgodny jest również z lokalnymi dokumentami strategicznymi:

- **Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013** – dokument programowy stanowiący podstawę planowania poszczególnych dziedzin interwencji strukturalnych.
- **Strategią Rozwoju Kultury w Województwie Warmińsko-Mazurskim do roku 2015.** Opracowany dokument stanowi rozwinięcie celu strategicznego - **Bogactwo dziedzictwa i kultury regionu istotnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego**, określonego jako jeden z ośmiu priorytetowych obszarów Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego.
W strategii rozwoju kultury zawarte są trzy główne obszary, dla których określone zostały cele szczegółowe.
Obszar: **Ochrona dziedzictwa kulturowego**
Obszar: **Organizacja i prowadzenie działalności kulturalnej**
Obszar: **Komunikacja społeczna, środki masowego przekazu w kulturze**
Zgodność Lokalnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Kultury przejawia się w obszarze: **Ochrona dziedzictwa kulturowego**,
cel szczegółowy: **Prawidłowe warunki ochrony dziedzictwa regionalnego**
- **Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego do roku 2020.** Opracowany dokument stanowi rozwinięcie celu

strategicznego – **Konkurencyjna gospodarka i Otwarte społeczeństwo**, określonego jako jeden z trzech priorytetowych obszarów Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego.

W strategii rozwoju kultury zawarte są trzy główne cele strategiczne:

Cel: Wzrost konkurencyjności gospodarki

Cel: Wzrost aktywności społecznej

Cel: Wzrost liczby i jakości połączeń sieciowych

Zgodność Lokalnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego przejawia się w celu: **Wzrost konkurencyjności gospodarki i Wzrost aktywności społecznej.**

- **Strategią Rozwoju Turystyki w województwie Warmińsko-Mazurskim.**

Opracowany dokument stanowi rozwinięcie celu strategicznego – **Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu**, określonego jako jeden z dwóch priorytetowych celów Strategii rozwoju turystyki w województwie warmińsko-mazurskim. W strategii rozwoju kultury zawarte są dwa główne cele strategiczne:

Cel: Zwiększenie kapitału inwestycyjnego w turystyce

Cel: Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu

Zgodność Lokalnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego przejawia się w celu: **Maksymalne i dynamiczne wykorzystanie predyspozycji turystycznych regionu.**

- **Planem Rozwoju Lokalnego Rozwoju Gminy i Miasta Susz z roku 2004,** dokumentem, który w sposób pełny przedstawia wizję, warianty rozwoju oraz cele strategiczne wyznaczone dla miasta Susz.

Domena strategiczna: Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej Gminy i Miasta Susz

Domena strategiczna: Zmiany w sposobie użytkowania terenu

Domena strategiczna: Poprawa stanu

Projekty odzwierciedlają również ustalenia zawarte z dokumentach planistycznych miasta Susz :

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego;

Projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Susz są projektami komplementarnymi z Programami Operacyjnymi:

· **PO Infrastruktura i Środowisko** – w szczególności oś priorytetowa nr 12 – *Kultura i dziedzictwo kulturowe*, a także z osią priorytetową nr 2 – *Gospodarka odpadami i ochrona powietrza ziemi*,

Dokument *Program Rewitalizacji Miasta Susz* został przygotowany zgodnie z wytycznymi RPO WM na lata 2007-2013, Oś 4 rewitalizacja miast .

IV. Założenia programu rewitalizacji

4.1. Okres programowania

Zgodnie z okresami programowania przyjętymi w Unii Europejskiej przyjmujemy, na potrzeby lokalnego programu rewitalizacji lata 2009 – 2016

4.2. Obszar objęty programem rewitalizacji.

Miasto Susz na swoim niewielkim obszarze, liczącym niespełna 6 tys mieszkańców posiada wiele problemów wymagających rewitalizacji. Ograniczenie terenu mogłoby spowodować zjawisko „Gettta”; co z pewnością nie jest celem działania osi 4 „Rewitalizacja miast”. Z LPR zostały wyłączone tylko przedmieścia Susza.

Obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji stanowi teren Miasta Susz. Obszar rewitalizacji został wyznaczony zgodnie z wytycznymi Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007- 2013, a działania zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Susz są działaniami wprost wpisującymi się w priorytety rozwoju narzucone przez wytyczne Unii Europejskiej.

„Obszar objęty programem rewitalizacji” mapa miasta Susz

Źródło: „Opracowanie własne na podstawie mapy ewidencyjnej pozyskanej z Urzędu Miasta.

Projekty realizacyjne

W ramach konsultacji społecznych z mieszkańcami miasta Susz, z przedstawicielami jednostki samorządu terytorialnego i innymi potencjalnymi beneficjentami. Projekty uwzględnione do realizacji zostały przedstawione w rozbiciu na część przestrzenną, gospodarczą i społeczną w części V niniejszego dokumentu.

4.3. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć.

Jako **wskaźniki realizacji** w programie rewitalizacji przyjmuje następujące wskaźniki (wskaźniki wskazane w Uszczegółowieniu Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013):

- Liczba budynków poddanych rewitalizacji
- Liczba zrewitalizowanych obszarów
- Powierzchnia zrewitalizowanego obszaru
- Liczba projektów zapewniających zrównoważenie i poprawę atrakcyjności miast i miasteczek
- Liczba projektów promujących firmy, przedsiębiorczość i nowe technologie
- Liczba projektów oferujących usługi dla promowania równych szans i społecznej inkluzji dla mniejszości i młodych ludzi
- Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektu

V. Plan działań na terenie rewitalizowanym

W ramach programu rewitalizacji przewidziano do wykonania zadania o charakterze przestrzennym (techniczno-materialnym), gospodarczym, jak również działania o charakterze społecznym.

5.1. Plan działań przestrzennych (techniczno-materiałnych) w latach 2009 -20013 na obszarze rewitalizowanym

Tabela 7. Wykaz planowanych działań przestrzennych na obszarze poddanym rewitalizacji w latach 2009-2013

Tytuł projektu	Wnioskodawca	Adres /lokalizacja inwestycji	Wartość całkowita projektu	Poziom dofinansowania projektu	Kwota dofinansowania	Lata realizacji projektu
Budowa Ścieżka spacerowo – rowerowej wokół Jeziora Suskiego	Gmina i Miasto Susz	Susz	6.940 300,00	65%	4.511 164,00	2009- 2010
Adaptacja części budynku młyna na cele turystyczne, kulturalno-społeczne w PPP.						
Rewaloryzacja terenów zielonych w obrębie Starego Miasta i odtworzenie traktu spacerowego – etap II						
Odbudowa istniejącego systemu komunikacyjnego na obszarze Starego Miasta w Suszu						

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

Renowacja istniejącej sieci infrastruktury technicznej w obrębie Starego Miasta							
Renowacja zabytkowego Młyna Suskiego							
Budowa parkingów dla Susza							
Konserwacja murów obronnych w Suszu							
Rozbudowa systemu monitoringu							
Budowa nowej studni głębinowej							
Budowa biogazowni z pozyskiwanego biogazu z oczyszczalni ścieków komunalnych z fermentacji metanowej osadów pościekowych oraz z wysypisk odpadów komunalnych							

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

Modernizacja budynku Środowiskowego Domu Samopomocy przy ul. Kościelnej							
Rewitalizacja i zagospodarowanie nadbrzeża Jeziora Suskiego dla potrzeb MSP							

5.2. Plan działań gospodarczych w latach 2009-2013 na obszarze rewitalizowanym

Tabela 8. Wykaz planowanych działań gospodarczych na obszarze poddanym rewitalizacji w latach 2009-2013

Tytuł projektu	Wnioskodawca	Adres /lokalizacja inwestycji	Wartość całkowita projektu	Poziom dofinansowania projektu	Kwota dofinansowania	Lata realizacji projektu
Szkolenia i kursy zawodowe pod kątem potrzeb lokalnej przedsiębiorczości						
Utworzenie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości w Suszu						

5.3. Plan działań społecznych w latach 2009 - 2013 na obszarze rewitalizowanym

Tabela 9. Wykaz planowanych działań społecznych na obszarze poddanym rewitalizacji w latach 2009-2013

Tytuł projektu	Wnioskodawca	Adres /lokalizacja inwestycji	Wartość całkowita projektu	Poziom dofinansowania projektu	Kwota dofinansowania	Lata realizacji projektu
Utworzenie ogrodu rodzinnego nad jeziorem Suskim						
Szkolenia pod potrzeby rynku pracy (n.p. pracownicy bazy turystycznej, opiekunki domowe i pracownicy socjalni,...) oraz z zakresu przedsiębiorczości w Suszu						
Integracja społeczna mieszkańców ze środowisk marginalizowanych						

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Susz

Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych						
---	--	--	--	--	--	--

VI. Plan finansowy realizacji rewitalizacji na lata 2009-2016

Źródłami finansowania zadań objętych lokalnym programem rewitalizacji będą:

- środki własne budżetu miasta Susz
- środki innych podmiotów współpracujących z Urzędem Miasta
- środki z budżetu państwa
- fundusze strukturalne Unii Europejskiej

Tabela 10. Zestawienie kosztów realizacji w latach 2009-2016.

Nazwa podmiotu	Łącznie 2009-2016	Rozbicie kosztów
Miasto Susz		EFRR Budżet państwa Środki własne Środki prywatne

VII. System wdrażania – wybór prawnej formy zarządzającego programem

Warunkiem obowiązywania Lokalnego Planu Rewitalizacji Miasta Susz jako aktu prawa funkcjonującego w Suszu jest jego przyjęcie do realizacji na mocy Uchwały Rady Miejskiej w Suszu. Ważnym elementem decydującym o skuteczności realizacji założeń i celów każdego dokumentu planistycznego jest skuteczny i przemyślany system jego wdrażania. Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2007-2016 będą koordynowane i zarządzane przez Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji, który został powołany przez burmistrza miasta. W skład Zespołu Zadaniowego wchodzi zarówno kierownicy wydziałów Urzędu Miasta, pracownicy Urzędu Miasta, a także przedstawiciele:

- _ Radni Rady Miejskiej w Suszu;
- _ Przedstawiciele jednostek budżetowych Gminy i Miasta Susz;
- przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- przedstawiciel Lasów Państwowych,
- przedsiębiorcy lokalni.

VIII. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitorowanie dotyczyć będzie przede wszystkim kontroli realizacji projektów inwestycyjnych oraz osiągania planowanych wskaźników produktów i rezultatów dla poszczególnych inwestycji. Monitoring prowadzony będzie w zakresie **rzeczowym** i **finansowym**. Monitoring rzeczowy obejmował będzie dane obrazujące postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwienie oceny jego wykonania w odniesieniu do celów ustalonych w LPR i będzie prowadzony w trzech kategoriach:

- wskaźniki produktu,
- wskaźniki rezultatu.

Proponowane wskaźniki monitoringu:

Wskaźniki produktu:

Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Charakter wskaźnika
Liczba zrewitalizowanych obszarów	ha	przestrzenny
Długość wybudowanych ciągów komunikacji pieszo - rowerowej	m ²	społeczny
Liczba wybudowanych obiektów małej architektury	szt.	przestrzenny
Powierzchnia terenów zrewitalizowanych przeznaczonych na małą architekturę	m ²	przestrzenny
Powierzchnia zagospodarowanych placów, tynków, parków, skwerów, zieleńców, alei, placów zabaw i zbiorników wodnych	m ²	przestrzenny
Liczba zrewitalizowanych obiektów przeznaczonych na cele turystyczne	szt.	gospodarczy
Liczba zrewitalizowanych obiektów przeznaczonych na cele rekreacyjne	szt.	mieszany

Liczba zrewitalizowanych obiektów przeznaczonych na cele kulturalne.	szt.	mieszany
Liczba zrewitalizowanych obiektów przeznaczonych na cele edukacyjne	szt.	mieszany
Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury drogowej i pieszej	km	przestrzenny
Powierzchnia budynków przebudowanych, wyremontowanych na potrzeby działalności gospodarczej	szt.	przestrzenny
Długość wyremontowanej infrastruktury technicznej	km	przestrzenny
Liczba zakupionego sprzętu na potrzeby projektu	szt.	społeczny
Powierzchnia zagospodarowanych terenów wokół obiektów objętych wsparciem	m²	przestrzenny
Powierzchnia terenów przeznaczonych na place parkingowe	m²	przestrzenny

Wskaźniki rezultatu:

Wskaźnik rezultatu	Jednostka miary	Charakter wskaźnika
Liczba utworzonych miejsc pracy brutto	szt.	gospodarczy
Liczba utworzonych miejsc pracy brutto dla mężczyzn	szt.	gospodarczy
Liczba utworzonych miejsc pracy brutto dla kobiet	szt.	gospodarczy
Powierzchnia obszaru zrewitalizowanego	m²	mieszany
Powierzchnia terenów, które stały się dostępne w wyniku realizacji projektu	m²	mieszany
Liczba osób korzystających z infrastruktury objętej wsparciem	szt.	społeczny

Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z infrastruktury objętej wsparciem	szt	społeczny
Ilość energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	kW	gospodarczy
Liczba nowo utworzonych podmiotów gospodarczych	szt.	gospodarczy
Liczba osób korzystającej z przebudowanej infrastruktury turystycznej, edukacyjnej, kulturalnej, publicznej, społecznej, rekreacyjnej	szt.	społeczny
Ilość przebudowanych dróg lokalnych na obszarze objętym wsparciem	m²	przestrzenny

Monitoring finansowy obejmował będzie dane realizacji projektów będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na nie środków finansowych.

Program rewitalizacji stanowi dokument otwarty. Poddawany będzie systematycznej, okresowej analizie i ocenie oraz będzie w razie potrzeby aktualizowany w zakresie dostosowania się do zmieniających się uwarunkowań. Analiza, ocena i aktualizacja programu odbywać się będzie w oparciu o zasadę współpracy z zainteresowanymi partnerami.

Do monitorowania, oceny realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami programu oraz osiągnięte wskaźniki produktów, rezultatów i oddziaływania. Na system okresowej analizy, monitorowania i aktualizacji składają się:

- Zespół koordynacyjny w Urzędzie Miasta w Suszu.
- Partnerzy:
 - partnerzy indywidualni i radni jako reprezentanci ogółu mieszkańców miasta
 - mieszkańcy miasta
 - przedsiębiorcy
 - bankowcy
 - organizacje pozarządowe
 - partnerzy instytucjonalni
- Plan działań dla przebiegu procesu rewitalizacji i informacje o jego realizacji:
 - przebieg i kolejność realizacji poszczególnych zadań w określonych przedziałach czasowych
 - informacje o realizacji działań i zadań
- Określony sposób oceny przebiegu realizacji procesu rewitalizacji

- analiza osiągniętych w danym okresie wskaźników podczas:
 - a) spotkań zespołu koordynacyjnego – nie rzadziej niż raz w miesiącu
 - b) spotkań zespołu koordynacyjnego z partnerami, według określonego harmonogramu

Komunikacja społeczna

Zasadniczym celem komunikacji społecznej jest zapewnienie wyczerpującej i zrozumiałej informacji oraz takich dróg jej obiegu, żeby uzyskać partycypację społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, jej aktywny udział w programowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności i finansowaniu.

Komunikacja społeczna ma zapewnić partnerom programu:

- Dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji
- Pobudzić ich do wyrażania własnych opinii
- Nawiązać porozumienie pomiędzy partnerami procesu rewitalizacji a zespołem koordynacyjnym

Podstawą partycypacji jest informacja, wymieniana pomiędzy partnerami, a zespołem koordynacyjnym w procesie komunikacji społecznej, zorganizowanej w sprawny system.

Informowanie w procesie komunikacji społecznej ma wyjaśnić mieszkańcom korzyści płynące z procesu rewitalizacji, w zamian za tymczasowe zakłócenie normalnego rytmu życia i określony wysiłek, także finansowy.

Na system komunikacji społecznej składają się:

- Podmiot inicjujący proces komunikowania się:
 - zespół koordynacyjny
- Podmiot odbierający informacje:
 - przede wszystkim partnerzy indywidualni i zbiorowi
 - a także pozostali partnerzy
- Określone informacje:
 - wiadomości zaznajamiające oraz o specyficznym tzw. pedagogicznym charakterze, wyjaśniające zagadnienie rewitalizacji i potrzebę realizacji programu
 - wiadomości na temat bieżącej realizacji programu
 - wnioski z monitorowania, oceny i aktualizacji
- Określony sposób komunikowania się:
 - środki komunikacji społecznej bezpośredniej

- a) kontakty i spotkania mieszkańców z urzędnikami podczas załatwiania spraw
- b) kontakty i spotkania burmistrza (zespół koordynacyjny) z mieszkańcami
- środki komunikacji społecznej pośredniej
- a) relacje dziennikarzy, prasy, radia, telewizji (informacja prasowa, konferencje, wywiady)
- b) ulotki, biuletyny, informatory, wydawnictwa, ogłoszenia
- c) strona internetowa

System wykorzystywać może:

- Dokumentację (uchwały rady, zarządzenia i decyzje prezydenta, ustalenia zespołu koordynacyjnego)
- Wywiad (bieżące informacje o sytuacji)
- Badania sondażowe (wywiad kwestionariuszowy, wywiad telefoniczny, ankieta wypełniana przez respondenta)

Sprawność i efektywność działania systemu komunikacji społecznej zależy z jednej strony od zaangażowania, umiejętności, sposobu pozyskiwania, analizowania i oceny informacji od mieszkańców, a z drugiej strony od umiejętności doboru form i środków przekazywania informacji. W ramach programu rewitalizacji przewidziano do wykonania zadania o charakterze przestrzennym (techniczno-materialnym), gospodarczym, jak również działania o charakterze społecznym. Wszystkie te działania zostaną wykonane w latach 2009-2016.

SPIS TABEL

Tabela1. Wykaz planowanych działań przestrzennych na obszarze poddanym rewitalizacji w latach 2005-2006	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela2. Wykaz planowanych działań przestrzennych na obszarze poddanym rewitalizacji w latach 2007-2013	47
Tabela3. Wykaz planowanych działań gospodarczych na obszarze poddanym rewitalizacji w latach 2007-2013	50
Tabela4. Wykaz planowanych działań społecznych na obszarze poddanym rewitalizacji w latach 2007-2013	51
Tabela 5 Zestawienie kosztów realizacji w latach 2005-2006.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 6 Zestawienie kosztów realizacji w latach 2007-2013.....	53